

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Levnet og Meeninger (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 78. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297473488.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

For at oplyse dette; maae jeg her anmærke; at dersom Naturen havde givet min gode Broder fleer LegemsKræfter end mig; saa syntes den og, at have været desto karrigere imod ham, i Hensigt til alle de umechaniske Forsvars- eller AngribelsesVaaben, hvormed den ellers udruster Mennisket - Sandt at sige stoad han blot for en hver Fiende der angreb ham med andet, end Kaarden eller en knyttet Haand - Han besad følgelig ikke alle de Egenskaber, der ere umistelige til at udføre store, eller blot dristige og romanske Foretagender - Enhver Knude, var ham gordisk; som han enten maatte løse med Sværdet; eller - det, som han i forbigaaende sagt langt heller gjorde - gaae fra, uden at løse den - Uagtet han imidlertid ikke vidste at rede sig ud af den mindste Vanskelighed; saa maae man tilstaae, at han bedre end jeg, eller nogen anden vidste at rede sig ind i de største; thi han saa dem, saa store som de og var, aldrig, førend de var ham lige under Øynene - Da han desuden besad en overmaade ubestemt og en overmaade bøyelig Tænkemaade; og netop saa megen Dristighed som der behøves til at begynde ethvert Foretagende; saa er det ingen Under at han i Løbet af sit ulyksalige Liv begyndte paa hundrede Ting, uden at føre eller at kunde føre en eneste af dem til Ende - Jeg har, uden at roese mig, i denne Fald, været af en temmelig modsat Beskaffenhed - Uagtet man, ved at dømme af adskillige stærkt i Øyne faldende Handlinger, ikke sjelden har beskyldt mig for at være forvoven indtil Dumdristighed; saa er jeg mig dog i mit heele eventyrlige LivsLøb neppe to eller tre Handlinger af Betydenhed og Fare bevidst, som jeg ikke i det mindste har troet at være tvunget til, og som jeg ikke har overvejet med en yderlig og virkelig frygtsom Forsigtighed, førend jeg begyndte derpaa - Jeg fulgte sjelden eller aldrig mit første Indfald, førend jeg saa got som jeg kunde, havde afveyet det gode imod det onde, som kunde flyde deraf; og strængt havde adspurgt mig, om og hvorledes jeg kunde undflye eller afværge eller 79

overvinde dette og opnaae hiint - Men naar disse Spørgsmaal engang var undersøgte; og mit Indfald havde vundet Seyer; var det og neppe mueligt at overtale eller at lokke eller at true mig til at forlade det - Det sidste opreiste af min Stolthed sig imod - Og i Hensigt til det første, troede jeg, at være alt for bekjendt alt for enig med min Plan og alle dens Følger til at nogen skulde være bedre underrettet derom end jeg - Det forstaaer sig selv, at jeg alt for ofte feylede i denne Tanke - men en vis stolt, en romansk Egensind, der altid har været mig naturlig, gjorde, at jeg, selv da, naar jeg tilig nok for at kunde vende tilbage, indsaae, at jeg havde valgt en uret og farlig Vey; dog altid fandt den største Modbydelighed, den største Græmmelse, ved at forlade den - Endskjønt jeg virkelig ikke troer, at den eneste Grund hertil, skulde have bestaaet deri; at de værste Følger af mine Foretagender var forekommet mig taaleligere, end den Tilstaaelse at have feylet; saa vil jeg dog, da det synes rimeligt, lade det staae uafgjort, indtil Fortsættelsen af denne Historie har udvikket min sande GemytsBeskaffenhed noget tydeligere - Naar jeg til alt dette legger et temmeligt Fond af Vittighed, af det man kalder Presence d'esprit, af Mod i uundgaaelige og vedvarende Farligheder; hvormed den mig ellers ublide Skjæbne ikke stifmoderlig har forsynet mig; - naar jeg endnu siger, at jeg altid har haft et besynderligt Held, i at rede mig ud af de Vanskeligheder, som jeg hverken har kundet forudsee eller undgaae - saa vil man, tænker jeg, begribe, at jeg var langt bedre skikket til at spille en Roman til Ende end min Broder; endskjønt han virkelig baade var tilbøyeligere, og dristigere til at begynde derpaa, end jeg - Erfarenhed havde stadfæstet dette, paa denne vor Quixottiske Reyse; thi det er vist, at jeg uden ham neppe nogentid var kommet til Valbye Bakke derpaa, men det er ligesaavist, at han uden mig, aldrig var kommet længer - Jeg havde maattet trække, støde, lede og bære ham til Hamborg - og jeg var i det mindste dengang meget overbeviist om, at jeg uden stor Kunst kunde transportere ham lige til de uopdagede Lande under Syd-Polen; og at han derimod uden min Bistand umuelig kunde komme over Elven - Da jeg nu i den Tid stadig holdt det for den sikkerste og korteste Vey til Lykken, at komme i Kongelig Preüsisk Tjeneste; og ikke kunde forestille mig nogen større Ulykke, end den, med Magt at blive ført tilbage til Kjøbenhavn - saa seer man, at det ikke var et blot Pralerie; da jeg opbragt over vor Trette og over dens Udfald, i min første Heede 80 besluttede, reent at slaae Haanden af min Broder, og, som jeg sagde, at overlade ham til sin egen Skjæbne -